

Produkt: Vårt Land PAPIR Avdeling: Religion, politikk og verden
Artikkeltype: A2-80-1bfs Reporter: Mattis C. O. Vaaland
Publiseringsdato: 04.05.18

Artikkel

5654

Mattis C. O. Vaaland, Byline

Advarer mot dehumaniserende språk

FREMMEDFRYKT: Høyrepopulismens språk siver inn i samfunnet, mener filosof Lene Auestad: – Det er en veldig skummel tendens at store deler av folket dehumaniserer innvandrere.

Språk er makt, men ord kan også være som «små doser arsenikk», ifølge filosof og forfatter hos Radikal Portal, Lene Auestad.

– En dose er ikke så skadelig, men blir du utsatt for det over lengre tid kan det være dødelig, mener hun.

Nå advarer hun sterkt mot at høyrepopulismens språk siver inn i samfunnet og forgifter det, akkurat som arsenikk.

Ifølge henne har media og politikere de senere årene bidratt til en normalisering av rasistiske og islamofobe begreper.

– Det er en økende tendens til at ytre høyre inviteres inn i «mainstreamforum» og at journalister bruker deres språk, sier hun.

Gjentakelsens logikk. Auestad mener «gjentakelsens logikk» er en årsak til at høyrepopulismens uttrykk siver inn i språket:

– Frps høyrepopulisme bruker de samme termene igjen og igjen. Når det gjentas, overtar andre etter hvert det samme språket.

Filosofen finner i dag en rekke dehumaniserende begreper i den norske offentligheten, slik som «fremmedkulturell», «andregenerasjonsinnvandrere», «helseturisme» og «politisk korrekthet».

Hun mener flere av termene er «affektivt ladet» og derfor spiller på sterke følelser.

– De fremkaller et skremmebilde av den andre. Det er en veldig skummel tendens at store deler av folket dehumaniserer innvandrere.

Vil forme virkeligheten. Auestad mener at ytre høyre-retorikere bruker språket på en måte som ikke har som mål å beskrive virkeligheten, men snarere å forme virkeligheten etter sin beskrivelse.

– Målet er å mane frem et bilde, gjerne et fiendebilde. Derfor er de ikke så opptatt av det når de blir tatt i løgn - de har klart å gjøre et inntrykk selv om det de sier er usant.

Pressen er ifølge Auestad med på å gi høyrepopulistiske politikere en ytringsplattform, og gi dem større innflytelse enn de ellers ville hatt.

– Andre følger etter, kanskje ikke like langt, men godtar mye av retorikken. Slik flyttes grensene i hele det politiske landskapet, sier hun.

– *Men skal ikke disse stemmene også kunne ta del i den offentlige debatten?*

– Man kan slippe dem frem i mindre grad, men det kommer an på hvor ytterliggående de er.

Sår negative frø. – Plutselig blir det greit å si at vi ikke trenger å følge menneskerettighetene. Det er bare å analysere talene til politikere og se hvor langt man har gått i mistenksomhetens språk, sier Cora Alexa Døving, forsker ved Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter.

Det Døving kaller for «mistenksomhetens språk» er et språk som peker på hentydninger, hint og mistenksomhet.

– Å bruke uttrykket «å bære på gullstol» om flyktninger om flyktninger, eller kalle flyktninger for migranter, sår små negative frø i et språk som etablerer et mistenksomhetsblikk.

Hun mener vi vil finne en rekke ord og uttrykk med negativ valør, om vi ser på hvordan muslimer har blitt beskrevet gjennom årene.

– Som om de i utgangspunktet er et problem som må løses, sier hun.

Døving opplever likevel at de ordinære mediene har blitt flinkere til å nyansere om islam og muslimer, og mener man bør øve seg opp til å ha et kritisk blikk på språket som setter agenda i samfunnsdebatten.

Skaper virkelighet. Men er det virkelig slik at ordene vi bruker også påvirker virkeligheten vi lever i?

Forsker ved KIFO, Sindre Bangstad, forklarer at språkets makt ligger i at ord skaper virkelighet og «genererer sine egne effekter».

– Gode og effektive retoriske virkemidler som «snikislamisering» spiller på følelser og skaper en serie med bilder.

Han mener at ytre høyres forståelse av medielogikken er en viktig nøkkel til høyrepopulismens fremvekst.

– Hvis du snakker i store bokstaver og er polariserende får du store forsider. Den som behersker det best i Norge er Sylvi Listhaug, sier han.

Høyrepopulistenes retorikk får også innvirkning på andre partier, ifølge Bangstad.

– Hvis man ser på retorikken til Aps nye innvandringsstalsmann Masud Gharahkhani, har han tatt over det retoriske repertoaret til Frp.

Bangstad mener at risikoen på sikt er at det vokser fram et illiberal samfunn. Dette er en utvikling som Bangstad mener allerede skjer i land der høyrepopulismen har etablert et samfunnsmessig hegemoni.

– I Østerrike og Ungarn har høyrepopulismen blitt så alminnelig at det er vanskelig å yte intellektuell motstand, mener han.

Reager. – Jeg hadde ikke forventet at noen som kaller seg forsker tar utsagn ut av sammenheng for å fremstille meg som ytterliggående, svarer Sylvi Listhaug.

Hun understreker at uttalelsen om gullstol handlet om at integrering krever betydelig innsats, og at ingen blir «integrert av seg selv».

– At hun ikke engang forstår forskjellen mellom flyktninger og migranter sier sitt, mener Listhaug, som kaller beskyldningene «de siste krampetrekningene mot en streng innvandringspolitikk».

– For de aller, aller fleste har det gått opp et lys om at integreringen ikke går like bra som de etablerte politikerne sa det skulle gjøre.

Ifølge Frp-politikeren er det ikke er Frp som har tilpasset politikk eller retorikk:

– Vi har stått for den samme innvandringspolitikken om det har vært populært eller upopulært. De andre partiene har kommet etter, og det kommer til å fortsette, sier hun.

Arbeiderpartiets Masud Gharahkhani aviser beskyldningen om at han har «tatt over» det retoriske repertoaret til Frp, og viser til at han og sosialdemokratene tar oppgjør med de som omtaler «mennesker som søppel».

– Det handler ikke om å stigmatisere. Uansett hvilken religion du kommer fra må likestilling og

demokratisering gjelde. Likestilling har gjort Norge til et flott land, sier han.

Bilde: tcb84912.jpg

212

Alminneliggjort: Forsker Sindre Bangstad mener at høyrepopulismen i Østerrike og Ungarn har blitt så alminneliggjort at det er vanskelig å yte intellektuell motstand.

Foto: Darko Vojinovic/ AP photo/NTB scanpix

Fakta

403

Populisme

Populisme er betegnelsen på en ideologi, strategi eller kommunikasjonsform som appellerer til «folket», som motsetning til «eliten».

Folket kan også bety nasjonen. I slike tilfeller blir populismen mer nasjonalistisk og hovedforskjellen går mellom folket og utlendinger.

Folket er ikke demos, men *ethnos*. Dagens høyrepopulister i Vest-Europa har denne forståelse av folket.

Kilde: Store norske leksikon

Sitat

21

Ord er som små doser arsenikk. En dose er ikke så skadelig, men blir du utsatt for det over lenger tid kan det være dødelig.

Lene Auestad, filosof